

det, da kunde anvendes til særligt Gavn for dem, saa vilde jeg sige, at der kunde under Sognesforstanderskabets Bestyrelse maaskee, og i ethvert Fald under Amtsraadets Tilsyn, oprettes Kaanekasser eller Sygekasser for Huusmands- og Indsiddersstanden. I Begyndelsen vilde saadanne Kasser kun have en ringe Indtægt, altsaa kun have Lidet at raade over, men da de hvert Aar ville faae Mere til af det Overskud, der i hvert Sogn vil komme tilstede, vilde Kasserens Indhold ogsaa Aar for Aar voxe og afgive en betydelig Hjælp for den trængende Befolkning paa Bornholm. Paa denne Maade vilde denne Klasse af Befolkningen virkelig komme til at høste Gavn af Udmarksjorderne; de, der før havde græsset et Par Faar eller revet Lyng paa dem, vilde derved have Afgang til Hjælp fra saadanne Kaane- eller Sygekasser, som af Indtægterne fra Udmarksjorderne vare oprettede til særlig Gavn for dem. Fordi altsaa Lovudkastet synes mig at gjøre Brud paa den Hovedgrundsætning, at en opstaaet Eiendomsstrætte skal afgjøres af den dømmende Magt og ikke ved særlig til det Tilfælde sigtende Lov af den lovgivende Magt, og fordi jeg dernæst ikke finder den Afgjørelse, som ved dette Lovforslag er truffen, saaledes, at Huusmandsstanden paa Bornholm ved den skeer dens Ret, derfor maa jeg stemme imod Loven.

Formanden: Landsthingsmanden for 4de Kreds har Ordet.

Sonne: Jeg havde rigtignok ikke tænkt paa i dette Øieblik at yttre mig, men jeg skal, da den ærede Formand nu har givet mig Ordet, gjerne tage det.

Formanden: Det forekom mig, at den ærede Landsthingsmand forlangte Ordet.

Sonne: Nei, det var min Sidemand (Madvig).

Formanden: Den 2den Landsthingsmand for 1ste Kreds har Ordet.

Madvig: Jeg skal for Tiden afholde mig fra det juridiske Spørgsmaal og fra at gaae ind paa de Betragtninger, som med Hensyn hertil ere gjorte gjældende af den ærede Landsthingsmand til Venstre (F. Nielsen); thi jeg troer, det er rigtigt, at Besvarelsen samles og overlades til den retslyndige Ordfører. Jeg kunde vel gjøre en og anden Bemærkning i den Henseende, f. Ex. at man ganske vist ikke er berettiget til at gribe ind i Forhold, hvor der er en virkelig Eiendomsstrætte, men at paa den anden Side heller ikke enhver Formening om, at en saadan er tilstede, er tilstrækkelig til at hindre den lovgivende Magt fra at træde til. Jeg troer, at der er sældet en Dom, hvorved det er godtgjort, at der ikke finder nogen Eiendomsret Sted for Hartkornsbesidderne; men jeg skal, som sagt, ikke gaae nærmere ind derpaa, men kun indskrænke mig til to Spørgsmaal: det ene angaaer, hvad der er yttret af den ærede 1ste Landsthingsmand for 7de Kreds (R. Jensen), det andet, hvad der er yttret af den ærede sidste Taler om det Forhold, hvori Huusmændene skulle have Andeel i disse Udmarksjorder. Med Hensyn til, hvad den førstnævnte ærede Landsthingsmand yttrede, skal jeg bemærke, at der er en Deel af Udmarksjorderne, hvorpaa der ikke finder Lyngslet Sted, medens der er en Deel, hvis væsentligste Benyttelse tidligere var Lyngslet, og denne Lyngslet var for enkelte Huusmænd en Indtægt, ikke blot saaledes, at de selv benyttede Lyngen, men de reve ogsaa Lyng, som de folgte. Det var imidlertid for det Første kun et indskrænket Antal, som kunde gjøre dette; det var nemlig kun dem, der boede lige i Nærheden af Jorderne; alle de Andre, der boede tildeels et Par Mile derfra — og det var det langt overveiende Antal — kunde aldeles ikke tage Deel deri; men dernæst maa det erindres, at denne Benyttelse nu ikke finder Sted, fordi Jorderne ere blevne udflyttede, og at den, selv om Udflytningen ikke havde fundet Sted, ikke længere vilde kunne lade sig gjøre, fordi det er givet, at Jorderne ikke skulle henligge som før i Fællig, saa at nogle enkelte kunne sjiere en betydelig Mængde Lyng derpaa. Der vil i ethvert Tilfælde indtræde Et af To: Enten